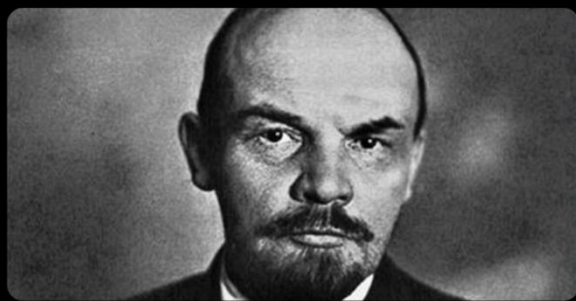

REVOLUCE ZA NĚMECKÉ MARKY

IVAN KAZIMOUR

Ivan Kazimour

**REVOLUCE
ZA NĚMECKÉ
MARKY**

Bolševická revoluce v roce 1917 nebyla založena na ideálech komunismu, ale na německých penězích.

Ruská revoluce. Pro mnoho mladých (ale i starších) lidí zcela zapomenutá bezvýznamná událost, která však ve svých důsledcích uvrhla mnoho lidí do nesnází, mnoho lidí připravila o život. Ale již třicet let žijeme ve svobodném světě, a koho by to ještě zajímalo. Nechci opakovat staré obnošené pravdy, že historie se opakuje, že kdo nezná historii, musí si ji sám znovu prožít apod. Čtyřicet let bylo lidem v naší zemi ve škole vtoukáno do hlavy, jak sovětský pracující lid vybojoval vítěznou bitvu s carským samoděržavím, a to díky skvělému vedení soudruhem Leninem. Samozřejmě jsme věděli, že pravda je asi dost jiná, ale nevěděli jsme přesně v čem je jiná, nebylo kde to zjistit. Bystřejší ještě pochopili, že Lenin cara nesvrhl, ale to bylo asi tak všechno. Částečně pootevřené ruské archivy nám pomohly vnést trochu jasno do toho, jak to bylo doopravdy. Proč musely, kvůli komunistickému experimentu, zbytečně zemřít desítky milionů lidí. Snad nám nový pohled na ruskou revoluci pomůže odhalovat i soudobá nebezpečí, kterými je svět ohrožován. Snad nás bude varovat před jednoduchými utopickými, ale na první pohled úžasnými řešeními pomatených jedinců, která mívají katastrofální následky.

V současné době dochází k volání některých kvazi ekologických spolků klimatických aktivistů po zavedení pořádku v “řízení přírody“, ke změně společenského systému. Jejich neskutečně naivní představa

o tom, že člověk dokáže změnit pravidelné přírodní cykly (oteplování Země apod.) je kromě základních neznalostí usvědčují i ze snah o změnu ekonomicko-politických cílů. Zlepšit lze čistotu ovzduší, vody i půdy, ale to aby člověk měnil klima, je nesmysl. Zdánlivě lze snížit spotřebu energie, ale to lze jen těžko uskutečnit. Jeden důvod je neochota lidí a druhý důvod popsal již v r. 1865 britský ekonom William Stanley Jevons (1835*1882) v knize *The Coal Question – Otázka uhlí*. Jedná se o tzv. Jevonsův paradox, který říká, že technologický pokrok přinášející větší efektivitu při využívání určitého zdroje paradoxně zvyšuje spotřebu tohoto zdroje kvůli větší poptávce, namísto očekávaného poklesu spotřeby. Jinými slovy Zvyšování účinnosti využívání zdroje vede ke zvyšování rychlosti spotřeby daného zdroje. K podobným závěrům došli v 80. letech 20. stol. nezávisle na sobě ekonomové irácký Žid Daniel Khazzoom (*1933) a britský ekonom Úřadu pro atomovou energii Leonard Brookes (1920–2016), kteří se zabývali úvahami o spotřebě energie a chování spotřebitelů. Zjistili, že zvýšená energetická účinnost paradoxně vede ke zvýšené spotřebě energie. V roce 1992 americký ekonom Harry Saunders nazval tuto hypotézu Khazzoom – Brookes postulát a ukázal, že v neoklasické teorii růstu to platí pro širokou škálu předpokladů.

Tato fakta však ekologičtí aktivisté neberou v potaz. Jejich snahou je zrušit tržní ekonomiku, parlamentní demokracii a národní státy. Věří, že chod světa, včetně přírody lze řídit a plánovat. Je to nepoučitelná skupina lidí, které (byť mnohdy nevědomky) by velmi vyhovovalo znovuzavedení leninských principů diktatury do praxe.

Na druhou stranu se prohlubuje velmi znepokojivý jev v rozdělení bohatství na Zemi. 26 nejbohatších lidí světa dnes vlastní více majetku než chudší polovina (3,8 mld.) lidí. Je sice samozřejmé, že bohatých lidí bude na Zemi vždy méně než lidí chudých, ale velké roztažení těchto příjmových nůžek je nebezpečné. Kumulace enormní výše majetku u jedinců se společnosti nikdy v minulosti nevyplatila. Zvláště když případné varovné hlasy byly umlčovány a nepochopeny. A ještě je tu jedna věc. Enormní majetek může svádět k tomu, že si někdo z těch Nej bude chtít koupit a koupí si svého „Lenina“, který i pomocí násilí bude prosazovat klientova přání. A vůbec není jisté, zda už si ho někdo nekoupil. Tak jako v následujícím příběhu, který je, bohužel, pravdivý.

Zvyšování počtu chudých lidí a prohlubování jejich chudoby nutně vede k jejich radikalizaci a k nebezpečí násilných změn ve společnosti, změn, které považují za pokrokové a chtějí je řešit revolucemi. Podaří-li se nějakému schopnému manipulátorovi, jakým byl právě například Lenin, zfanatizovat větší skupinu chudých, je velké nebezpečí vyvolání revolučních nálad a protistátních akcí. To nám již historie mnohokrát ukázala.

Začíná se u nás opakovat historie s chováním sociální demokracie. Přesto, že ČSSD získala ve volbách málo hlasů, dostala se do vlády a stupňuje požadavky na „uplácení“ obyvatel zvyšováním mezd. Může být jen otázkou času, než dojde opět ke slučovacímu sjezdu a sociální demokracie se opět, stejně jako v červnu 1948, spojí s komunisty pod jejich křídly. Koneckonců získá hlasů ČSSD ve volbách do parlamentu

od r. 2006 pravidelně klesá a v r 2017 již komunisté měli více hlasů než sociální demokraté.

Do čela společnosti se dnes snaží dostat jedinci a skupiny, kteří jsou přesvědčeni, že jejich subjektivní názor je ten jedině správný, a snaží se ho za každou cenu prosazovat ať již rušením dosavadních osvědčených pravidel, nebo zaváděním nesmyslných pravidel nových. Již od přelomu tisíciletí se snaží ovlivňovat dokonce i lidskou sexualitu. Ve společnosti se stále více prosazují homosexuálové, jejich svazky jsou považované za normální, a dokonce již je jim umožňováno uzavírat sňatky, i když hlavní úloha manželství – plodit společné děti – je pro ně nemožná. Již nestačí výkřiky proti omezení a regulaci nejstaršího řemesla, ale prostituce již byla v mnoha státech zakázána, což nutně povede mj. ke zvýšení sexuální kriminality. Např. ve Švédsku v r. 1999, v Norsku a na Islandu 2009 (od r. 2010 tam je zakázán i striptýz), v Severním Irsku od r. 2015 a dokonce ve Francii od r. 2016. (Zatím jen) Spojené státy americké zavalila kampaň #MeToo a na přehlídkách krásy byly zakázány promenády dívek v plavkách. Mělo to postihnout i soutěž o Českou miss.

Jsme (u nás zatím) jen svědky, nikoliv přímými účastníky, neřízeného obsazování území západní Evropy migranty z převážně muslimských zemí, kteří důrazně a nesmyslně vyžadují zavedení stejného režimu a náboženství v zemích, do kterých vnikli, jako měli v zemích, odkud a před kterým údajně utekli. Je jen otázkou času, kdy své požadavky budou stupňovat a své chování radikalizovat. Těm, co nevěří lze pouze poradit, aby se alespoň na chvíli podívali do historie,

kteřé je plné absurdních dramati, která by nevymyslel ani Václav Havel.

Ostatně prezident Václav Havel kdysi prohlásil, že bydlel na nábřeží pojmenovaném po jakémisi bezvýznamném filosofovi. Protože pan Havel nebyl hlupák, musíme předpokládat, že mělo jít o jakýsi vtípek. Poněkud nepovedený vtípek. Protože za bezvýznamného těžko můžeme označit člověka, který svými názory (ať již si o nich myslíme cokoliv) ovlivnil na desítky let život lidí na celé planetě. A to se Bedřichu Engelsovi spolu s Karlem Marxem bezesporu podařilo.

Jejich myšlenek (které si upravil podle svého) se chytil ruský fanatický bolševik Vladimír Ilijič Uljanov, který se rozhodl z Ruska (a výhledově z celého světa) vybudovat komunistickou velmoc. Svůj národ dovedl až na materiální, ale hlavně duševní dno a prostřednictvím svých žáků se tam snažil dostat i zbytek světa. Byla to typická ukázka dokonané snahy jedince vnutit společnosti svůj, byť zcestný, názor. A hořkou ironií je, že tento jeho tragický rozmar platilo Německo, které proti Rusku vedlo o 20 let později zničující válku!

Jak již bylo řečeno, před rokem 1989 nám bylo denně vtoukáno do hlavy, jaké úspěchy Sovětský svaz dosahuje, čeho dosáhl díky vítězství pracujícího lidu ve Velké říjnové socialistické revoluci. Naprostá většina lidí tomu samozřejmě nevěřila, ale nebyly dostupné prostředky, které by prokázaly fakta.

Dovolte mi ještě jednu poznámku. Pokud je v knize upozorňováno na židovský původ některých lidí, je to pouze proto,

aby si čtenář mohl uvědomit rozpor mezi původem revolucionářů a silnými protižidovskými postoji oficiální politiky v době Sovětského svazu. V knize je také několik kapitol, věnující se některým konkrétním osobám. Napsal jsem je proto, aby čtenář mohl lépe porozumět jejich jednání.

Tak jak to tehdy bylo doopravdy? Začneme výrazně dříve, abychom pochopili, co bylo Rusko před revolucí a co k ní vedlo.

*Říjnová revoluce je mýtus, který vytvořili bolševici, a západní levice jim to spolkla.
Alexandr Solženicyn*

RUSKÁ ŘÍŠE

Ruská říše, někdy také nazývaná Ruské impérium byla obrovský státní útvar, který existoval v letech 1721 až 1917. Byla to třetí největší říše v dějinách lidstva. Dvacet let před svým zánikem byla její rozloha 22,4 milionu km² a žilo v ní 128,2 milionu obyvatel. Byla rozdělena na 891 gubernií, 20 oblastí a 1 okruh.

Ruská říše byla absolutistickým typem státu nazývaným samoděržaví, což byl monarchistický stát, v jehož čele stál car. Ve funkci cara se za dobu existence vystřídal celkem 10 mužů a 4 ženy.

Prvním ruským carem Petr I. Veliký (1627–1725). Po něm měl vládnout jeho prvorozený syn Alexej Petrovič (1690–1718). Petr se ale o syna vůbec nestaral, ten vyrůstal do sedmi let s matkou Jevdokijí Fjodorovnou Lopuchinovou a potom, co ji otec vyhnal, byl „vychováván“ pouze služebnictvem. Stal se z něj požitkářský alkoholik bez zájmu o politiku i o manželku Charlottu Kristýnu Brunšvicko – Wolfenbüttelskou (tetu Marie Terezie). Cholerický Petr I. vše „vyřešil“ tím, že vlastního syna 7. července 1718 v Petropavlovské pevnosti umučil.

Do roku 1727 pak vládla Petrova druhá žena Marta Skavronská, dcera Samuela Skowroňského/Skavronského, obyčejného litevského sedláka polského původu, který s rodinou žil na území Livonska. Známa byla jako panovnice carevna Kateřina I. Ruská (1684–1727).

Po její smrti se podle jejího testamentu stal carem teprve 13letý vnuk Petra Velikého Petr II. Vládnoucí rod Romanovců vymřel po meči roku 1730, kdy na pravé neštovice zemřel teprve patnáctiletý Petr II. (1715–30) a po přeslici roku 1762, kdy skončil život Alžběty Petrovny (1709–61).

Počínaje rokem 1730 se nová dynastie vytvořila z vedlejší linie původně severoněmeckého šlechtického rodu Oldenburgů, kteří v 15. stol. vyženili dánský, švédský a norský trůn. Dynastie vznikla sňatkem romanovské velkokněžny Anny Petrovny (1708–28), nejstarší nemanželské dcery cara Petra Velikého (1672–1725), a vévody Karla Fridricha Holstein-Gottropského (1700–37), synovce švédského krále Karla XII. z dynastie Šlesvicko-Holštýnsko-Gottropské, který byl bezdětný. Ke sňatku došlo 1. června 1725, v kostele sv. Trojice v Petrohradu. Noví carové přijali jméno Romanov (Romanovci).

Prvním mužským panovníkem ze staronového rodu Holstein-Gottorp-Romanov byl od r. 1762 rodák z Kielu v Šlesvicko-Holštýnsku Karl Petr Ulrich von Hosten-Gottorp, jako car Petr III. Fjodorovič Ruský (1728–62), zavražděný v roce 1762. Vládl pouze od 5. ledna do 9. července 1762.

Po Petrovi byli zabiti ještě další carové. Jeho nástupce, vládnoucí v letech 1762 až 1801, Pavel I. Ruský (1754–1801), který byl pravděpodobně zardoušen v Michajlovském zámku. Jeho první ženou byla Němka Vilemína Luisa Hessensko-Darmstadtská (1755–1776), která po svatbě (která se konala 10. října 1773) přijala pravoslavnou víru a jméno Natálie Alexejevna Romanovová Ruská. Zemřela při

komplikovaném porodu dne 26. dubna 1776. Při porodu zemřelo i její dítě, o němž však šly dohady, zda jeho otcem není Natáliin milenec, ruský princ a diplomat Andrej Kirilovič Razumovskij (1752–1836). Car nesl její smrt velmi bolestně a nemohl se s ní vyrovnat; tehdy mu matka ukázala kompromitující materiály o Natálii a hraběti Razumovském. Pavel Petrovič byl tím krutě zasažen, nepřišel na pohřeb, neobjevoval se u dvora a celá tato historie silně poznamenala do budoucna jeho charakter: stal se nevyrovnaným a podezíravým. Téměř vzápětí po pohřbu se pro něj začala hledat nová nevěsta, již se stala pruská princezna Žofie Dorota Württemberská (1759–1828), která spolu s pravoslavnou vírou přijala ruské jméno Marie Fjodorovna. Svatba se konala 7. října 1776 a z manželství vzešlo deset dětí.

V letech 1801 až 1825 vládl car Alexandr I. Pavlovič (1777–1825), který měl za manželku rodačku z Karlsruhe, bádenskou princeznu Luisu Marii Augustu (1779–1826), která přijala ruské jméno Jelizaveta Alexejevna.

26. prosince 1825 měli novému carovi složit přísahu mladí šlechtici a důstojníci. Toho dne se shromáždili na Senátním náměstí v Petrohradě. Měli v úmyslu vyvolat vojenské spiknutí a zmocnit se vlády nad zemí, sesadit cara a z Ruska udělat buď konstituční monarchii, nebo rovnou republiku. Tomuto pokusu se podle měsíce, kdy proběhla, říká Vzpouřa děkabristů. Car se pokoušel vyjednávat, ale po třetím pokusu povstání potlačil silou.

Od r. 1825 do 1855 byl carem Mikuláš I. Pavlovič (1796–1855), který si v r. 1825 vzal za manželku Frederiku Luisu Charlottu

Wilhelminu Pruskou známou jako Šarlota Pruská (1798–1860), která přijala jméno Alexandra Fjodorovna.

Šedesátá léta patřila nihilismu, sedmdesátá léta se stala symbolem narodnictví a osmdesátá léta byla dovršením snah teroristů revolucionářů úspěšným atentátem na cara Alexandra II. Nikolajeviče (1855–81), který 13. března 1881 podlehl následkům bombového útoku. 16. dubna 1841 se stala jeho manželkou Maxmiliane Wilhelmina Augusta Sofie Marie Hessenská (1824–1880), která přijala ruské jméno Marie Alexandrovna. Jejím biologickým otcem ale nebyl oficiální otec Ludvík II., ale komoří její matky baron August Ludwig von Senarclaus-Gransy. 6. července 1880 se pak oženil s kněžnou Jekatěrinou Michailovnou Dolgorukovou (1847–1922), která byla jeho milenkou od r. 1866. Byl to sice morganatický sňatek, ale na druhou stranu to byla po dlouhé době konečně ruská manželka v carském paláci.

Tři roky, mezi léty 1881 a 1894 vládl Rusku car Alexandr III. Alexandrovič (1845–1894). 24. října 1866 se oženil s neobyčejně krásnou dánskou princeznou Marií Sofií Frederikou Dagmarou Dánskou (1847–1928), po sňatku Marie Fjodorovna.

Car Mikuláš II. Alexandrovič (1868–1918), vládl od r. 1894 do r. 1917. V listopadu 1894 se jeho manželkou stala Viktorie Alix Beatrice Hessenská (1872–1918), v Rusku známá jako Alexandra Fjodorovna Ruská. I s celou svou rodinou, manželkou, čtyřmi dcerami a synem se car stal 17. července 1918 v Jekatěrinburgu obětí bolševické revoluce. 27. července dobyly Jekatěrinburg jednotky československých legií. Pro carskou rodinu příliš pozdě.

Michal III. Alexandrovič Romanov (1878–1918), který „vládl“ pouze z 15. na 16. března 1917 odmítl stát se hlavou státu. Přesto byl 13. června 1918 zastřelen bolševiky v Permu na Urale.

Vliv Pravoslavného náboženství

Velmi důležitou složkou dynastické ideologie Romanovců bylo pravoslavné náboženství. Čelní představitelé pravoslavné církve byli jmenováni carem. Touto tradicí byla značně omezena možnost sňatků s dalšími evropskými rody, protože sňatky byly možné pouze s členy pravoslavných dynastií, kterých bylo v Evropě velmi málo a dále se členy nábožensky tolerantních protestantských dynastií. Přesto, jak je patrné z výše uvedeného přehledu ruských carů, byly sňatky s převážně německými princeznami více než časté a bývaly často vykládány politickými důvody. Ty ale byly pouhým důsledkem ústavního požadavku, aby carevna byla pravoslavnou a důsledkem romanovské tradice, která žádala přestup k pravoslaví od cizinek, s nimiž se ženila velkoknížata, a zachování pravoslaví od velkokněžen, když se vdávaly do ciziny, což pro katolické dynastie (na rozdíl od protestantských) bylo nepřijatelné. Nehledě k těmto sňatkům, v jejichž důsledku byla dynastie ruských carů přísně vzato téměř německá. V 19. století začala dynastie uskutečňovat celoevropské svazky se členy řeckého či srbského, černohorského panovnického domu či gruzínského, již nevládnoucí dynastie Bagrationů, které byly pravoslavného vyznání. Kromě toho dynastie v 19. století pokračovala

v tradičních svazcích s dalšími protestantskými rody. Romanovská velkokněžna Anna Pavlovna, sestra Mikuláše I. se stala v roce 1840 nizozemskou královnou. Úzké příbuzenské vztahy měla dynastie Romanov-Holstein-Gottorp s dánskými Oldenburky a také s britskou hanoverskou dynastií, například Mikuláš II. byl bratrancem krále Jiřího V.

Na konci 19. století patřilo Rusko k největším evropským státům, ale oproti Velké Británii, Německu nebo Francii bylo značně zaostalé. Hospodářským deficitem bylo velké zpoždění v industrializaci země, značným politickým deficitem byla absence legálních politických stran a celostátního voleného parlamentu. Občané Ruska se dělili na příslušníky jednoho ze čtyř stavů: měšťanského, rolnického (70 % občanů), církevního nebo šlechtického. To bránilo vzniku nových sociálních vrstev, např. profesních cechů řemeslníků. Od 90. let se situace mírně zlepšovala díky vládní politice industrializace, vstupu zahraničních investic a modernizaci bankovního systému.

KDO BYL VLADIMÍR ILJIČ ULJANOV?

Vladimír Iljič Uljanov rozhodně nebyl nějaký chudý proletář, jak se nás snažila sovětská propaganda přesvědčit, ale po otci zdědil šlechtický titul a sám ho rád užíval. Narodil se 22. dubna 1870 v Simbirsku, který po něm dnes nese jméno Uljanovsk, měste na řece Volze, 700 km východně od Moskvy. V té době měl Simbirsk asi 35 000 obyvatel. Vladimíra pokřtili v pravoslavném kostele. Po matce měl židovské předky. Kromě něho měli rodiče ještě dva syny a tři dcery, avšak tři sourozenci brzy zemřeli.

Vladimír Uljanov pocházel z rodiny, která žila šťastně a v relativním přepychu, obklopená houfem sloužících. Jeho otec Ilja Nikolajevič Uljanov (1831–1886) byl nadaný fyzik a matematik, gymnaziální ředitel. Byl jmenován ředitelem všech základních škol gubernie Simbirsk a státním radou. V armádě by to odpovídalo hodnosti generála a byl s tím spojený i dědičný šlechtický titul a oslovení Vaše Excellence. Postupně byl dekorován Řádem sv. Anny III. stupně, Řádem sv. Stanislava II. stupně, Řádem sv. Stanislava I. stupně, Řádem sv. Vladimíra III. stupně. Řádem sv. Vladimíra byl dekorován v roce 1882.

Zasloužil se o rozšiřování vzdělání veškerého obyvatelstva Ruska. Zastával konzervativně-liberální názory, sympatizoval s reformami cara Alexandra II. a věřil, že vzdělání je klíčem k rozvoji Ruska.

Pracoval extrémně těžce a během jeho šestnáctileté inspektorské kariéry založil několik set škol. Zemřel v lednu 1886 ve věku 55 let na cerebrovaskulární chorobu. Babička z otcovy strany Anna Alexejevna roz. Smirnova byla mongolsko-kalmyckého původu. Jeho děda měl zavedené krejčovství v Astrachani.

Vladimírova matka Maria Alexandrova rozená Blank (1835–1916) byla dcerou Moše Srul Blanka, narozeného v Izraeli, zámožného židovského lékaře. Ten konvertoval ke křesťanství, neboť se chtěl vyhnout přesídlení do oblasti určené pro Židy. Po pokřtění si Leninův dědeček původní hebrejské jméno Moíše Srul zaměnil za Alexandr Dimitrijevič Blank. Vzápětí se stal antisemitou. Za manželku měl Povolžskou Němku Annu Grigorijevnu Grosschopfovou, pocházející z německo švédského manželství. Pracovala jako učitelka na základní škole. Byla vychovaná v tradičním německém duchu, mluvila plyně rusky, německy, francouzsky a anglicky. Sňatek uzavřeli v r. 1863, zemřela v 81 letech na arteriosklerózu.

Rok po otcově smrti byl Leninův starší bratr Alexandr Uljanov zatčen v Sankt Petěrburgu s bombou, s níž chtěl, společně se svými kumpány, spáchat atentát na cara. O politiku se přitom dlouho vůbec nezajímal, až ve třetím ročníku univerzitních studií se seznámil s díly Plechanova a Marxe. Převzal politické přesvědčení volající po napojení určitých aspektů sociální demokracie na program Narodnoj volji. Alexandr požadoval přiznání dominantní úlohy v revoluci dělnictvu a jako cíl viděl okamžitý přechod k socialismu. (Narodnaja volja – česky Svoboda lidu byla ruská levicová teroristická organizace, vzniklá r. 1879 rozštěpením organizace Půda a svoboda. Původně byla

složená ze 30 členů, tzv. Narodníků. Záměrem činnosti bylo páchat atentáty na státní úředníky s dvojitým cílem demoralizace vládních sil a rozbití úcty k carovi, jemuž při založení organizace vyslovili trest smrti. K úspěšnému atentátu na cara Alexandra II. došlo v r. 1881. V letech 1879 až 1885 organizace vydávala ilegální noviny Narodnaja volja.). Ve veřejném soudu byl spolu s kolegy odsouzen k trestu smrti a 20. května 1887 popraven. Bylo mu pouhých 21 let.

Vladimír Uljanov byl mimořádně horlivý hoch, úpravný a puntičkářský. Do devíti let ho učila řada domácích učitelů, poté začal chodit do první třídy simbirského klasického gymnázia. V prvním roce měl rozvrh čtyřiaadvacet hodin. Skládal se z osmi hodin latiny, pěti hodin matematiky a fyziky, čtyř hodin ruštiny a francouzštiny, tři hodin psaní, dvou hodin zeměpisu a náboženství. Ve druhém ročníku byla přidána němčina a ve třetím řečtina a dějepis. Po prvním ročníku odpadávalo psaní, po čtvrtém zeměpis. Tento rozvrh předmětů zůstával v podstatě stejný až do osmého a závěrečného ročníku. Na latinu a řečtinu připadalo v šesté až osmé třídě polovina rozvrhu. Byl vzorným studentem s výbornými známkami téměř ve všech předmětech, a každoročně dostával vyznamenání. Uměl německy a francouzsky, naučil se ještě anglicky. Maturoval jako jeden z nejlepších v ročníku. Fjodor Kerenský, (otec budoucího předsedy prozatímní vlády), který byl v Simbirsku ředitelem školy, kde Lenin studoval, ho doporučil univerzitě v Kazani jako „rezervovaného“ a „nespolečenského“ mladíka, který ani ve škole ani mimo ni nedal ani jediným slovem ani jediným činem, nejmenšího důvodu k tomu, aby si o něm vytvořili negativní názor. V době, kdy maturoval, neměl

žádný vyhraněný politický názor. Bylo více než zřejmé, že půjde ve šlépějích svého otce a udělá význačnou byrokratickou kariéru. Právě proto byl přijat ke studiu práv na univerzitě v Kazani, kam nastoupil v srpnu 1887.

Tam však byl svými studentskými kolegy brzy „odhalen“ jako bratr proslaveného teroristy a byl vtažen do podzemní skupinky Narodnoj volji. Tato organizační buňka byla řízená militantním židovským agrárním socialistou Lazarem Bogorazem. Skupinka však byla v prosinci 1887 pozatýkána v návaznosti na demonstraci proti univerzitním předpisům. Lenin, který byl spatřen, jak utíká, divoce gestikuluje a cosi křičí, byl zadržen pouze krátkodobě. Po návratu domů napsal univerzitě dopis požadující ukončení jeho studií, ale tento pokus předejít vyloučení mu nevyšel. Byl zatčen a z univerzity vyloučen spolu s dalšími studenty. Tím se odhalilo jeho spojení s Bogorazem i to že je bratrem teroristy a byl zařazen do seznamu „nespolehlivých“ s policejním dohledem. Jeho žádosti o znovupřijetí na univerzitu byly vždy zamítnuty.

V roce 1889 byl přijat k dálkovému studiu práv na Petrohradské univerzitě. Po dobu studií nikde nepracoval a přižívoval se na matčině penzi. Hodně četl, převážně „pokrokové“ časopisy a knihy, zvláště pak dílo ruského filosofa – utopisty a spisovatele Nikolaje Gavriloviče Černyševského (1828-1889), které na něj mělo, podle jeho vlastního svědectví, rozhodující vliv. Když se s matkou na podzim 1888 přestěhovali do Kazaně, byl již vyžralým radikálem naplněným nenávistí k těm, kdo v zárodku ukončili jeho kariéru a odvrhli jeho rodinu – k carské státní mašinérii a buržoazii. Nenávist se stala jeho

rozhodující motivací k politické činnosti směřující k rozbití stávajícího světového řádu. Ruský filosof, historik a ekonom Pjotr Bengardoviš Struve (1870–1944) osobnost Vladimíra Uljanova charakterizoval takto: „Leninův základní Einstellung – nastavení, máme-li použít patřičný německý psychologický termín [nejlépe snad „základní stavební prvek osobnosti“], byla nenávisť. Lenin přijal marxismus především proto, protože v něm našel odraz svého vlastního nastavení. Učení o třídní válce, neúnavné a důkladné, zacílené na konečné zničení a vyhlazení nepřítele, odpovídalo Leninovu vnímání okolní reality. Nenáviděl nejenom stávající autokracii (carské samoděržaví) a byrokracii, nejenom bezpráví a svévolnou činnost policie, ale zároveň i jejich protějšky – liberály a buržoazii. Tato nenávisť měla v sobě něco odpudivého a hrozného, protože vyrůstala z jakýchsi konkrétních, skoro bych řekl zvířecích emocí a odporu, ale zároveň byla abstraktní a studená, jako ostatně celý Lenin.“

Poslední zkoušku složil v listopadu 1891, ale namísto právnické praxe se věnoval studiu ekonomické literatury, zejména statistických rozborů oblasti zemědělství, vydávaných místními samosprávami [tzv. zemstva]. V lednu 1892 nastoupil v advokátní kanceláři Amdreje Chardina v Samaře. Koncem léta 1893 se vrátil do Petrohradu a nastoupil jako advokátní koncipient v advokátní kanceláři Michaila Volkenštejna. Úřední korespondenci podepisoval jako Vladimír Iljič šlechtic Uljanov. O finanční příjem se nemusel starat, jelikož žil z rodinného dědictví. Definitivně se rozhodl, že se stane profesionálním revolucionářem. Svůj čas trávil vedením širokých

debat v marxistických kroužcích po celém Rusku. Za svoje hlavní působiště si vybral pochopitelně centrum tehdejšího politického dění v Rusku, Petrohrad.

V únoru 1894 se v marxistickém kroužku studenta petrohradského Technického institutu Roberta Eduardoviče Klassona Vladimír Uljanov poznal s mladou pohlednou učitelkou Naděždou Konstantinovnou Krupskou (1869–1939). Pocházela ze zchudlé šlechtické rodiny carského důstojníka Konstantina Ignatjeviče Krupského (1837–1897) a jeho urozené manželky Elizavety Vasiljevny Tistrové (1836–1903). Vystudovala dívčí gymnázium v Petrohradě, v r. 1887 získala učitelský diplom a po smrti otce se živila vyučováním. Na jaře 1890 si přečetla Marxův Kapitál a došla k názoru, že jedinou cestou vedoucí k potřebné změně ve společnosti není terorismus jednotlivce, ani tolstojovské sebezdokonalování, ale rozvoj světového dělnického hnutí.

Na jaře 1895 odjel Lenin do Švýcarska, Německa a Francie. Setkal se se zakladatelem ruského marxismu Georgijem Vladimírovičem Plechanovem (1856–1918), v Paříži diskutoval s Marxovým zetěm Paulem Lafarguem (1842–1911) a v Berlíně s vůdcem sociální demokracie Wilhelmem Liebknechtem (1826–1900). Po návratu založil s Juliem Osipovičem Martovem (1873–1923), vlastním jménem Cederbaumem Svaz boje za osvobození dělnické třídy. Již v prosinci 1895 však byl tento svaz rozehán.

Aktivity marxistického kroužku nezůstaly utajeny carské policii a v prosinci 1895 byl zatčen Uljanov, o pár měsíců později i Krupská. V lednu 1897 byli oba odsouzeni do různých vyhnanství, Uljanov na

tři roky do Šušenského u Jeniseje na Sibiři, Krupská měla vyhnanství strávit v Ufě, městě mezi Volhou a Uralem. Navrhla proto Leninovi,

aby si ji vzal. Ten nejprve odmítl, souhlasil až v lednu 1898, kdy požádal policejní úřady, aby povolily jeho známé pokračovat ve vyhnanství v Šušenském, a jako důvod uvedl, že je jeho snoubenka. Úřady jim vyhověly a v květnu přijela Naděžda i se svou matkou do Šušenského. Zde byli v místním kostele sv. Petra a Pavla v červenci 1898 oddáni i přesto, že byli

ateisté (na církevním obřadu trvala Naděždina matka). Vzhledem k revolučnímu smýšlení obou mladých manželů nebyl zřejmě jejich vztah romanticky zamilovaný, ale spíše věcný a partnerský. Romantická a erotická láska mezi mužem a ženou nebyl stav, o němž by tehdy Vladimír a Naděžda usilovali. Představa trvalého manželského spojení zněla jejich uším odpudivě. Odmítali tradici, náboženství, sobecké ekonomické zájmy a podřízenost ženy manželovi. Krupská zdůrazňovala, že ruští marxisté byli ochotnější než jejich kolegové jinde v Evropě, zakládat volné partnerské svazky ve prospěch jejich ideálu – vyššího dobra. Paradoxně však právě léta ve vyhnanství patřila v jejich společném životě k těm nejšťastnějším. Byť bývalo sibiřské vyhnanství komunisty líčeno jako něco strašného, nebylo tomu tak. Očistec z něj udělali až komunisté po převzetí moci. Novomanželé rozhodně netrpěli bídou. Každý dostával 5 rublů

měsíčně, tak si mohli dovolit Nadiných 5 rublů posílat na fond strany. Režim tam byl tak mírný, že Lenin udržoval kontakty se zahraničím a zdejší knihovna dokonce nakupovala vyhnancům politické knihy.

V lednu 1900 byl Uljanov propuštěn na svobodu, měl však zakázáno pobývat ve velkých městech. Za dalších šest měsíců se z vyhnanství mohla vrátit také Naděžda. Později ovšem onemocněla Basedowovou nemocí, a jak nemoc štítné žlázy postupovala, ztloustla, měla problémy se srdcem a vystouplé oči jí dodaly úplně jinou podobu.

V červenci 1900 odjel Uljanov do zahraničí, pobýval ve Švýcarsku, Německu v rakouské části Polska, ve Francii a v Anglii. Vydával levicový časopis Iskra, později Pravda. Nikde nepracoval, žil z příspěvků mecenášů, např. od moskevského magnáta a filantropa Sávy Morozova (1862–1903), které mu zajišťoval Maxim Gorkij. Lenin nepohrdl ani penězi z bankovních loupeží, které na Kavkaze řídil jakýsi kriminální zločinec Josif Vissarionovič Džugašvili, řečený Koba (vyznamenáný) nebo později Stalin (muž z oceli) (1878–1953). S Leninem se poprvé setkal až r. 1905.

V únoru 1902 dokončil svoji práci Što dělat – Co dělat, ve které představil teorii masového teroru, s jehož pomocí chtěl zřídit a řídit nový stát.

Po vypuknutí války se objevil v Haliči, kde byl v říjnu 1914 zatčen rakouskými úřady, ale byl propuštěn po intervenci pražského rodáka, předsedy Rakousko-uherské Strany sociálních demokratů Dr. Victora Adlera (1852–1918) u ministra vnitra. Potom odjel do Ženevy, kde

vydával časopis, v němž propagoval myšlenku nutnosti porážky carského Ruska.

Lev Trockij přirovnal Lenina k Maximilienu Robespierrovi, představiteli jakobínského revolučního a politického teroru, neboť podle jeho názoru, stejně jako Robespierre, znal Lenin jen dva typy občanů – dobré a špatné. Leninův známý ze Švýcarska litevský socialista Nikolaj Valentinov – Volski (1879-1964), byl přesvědčen, že by Lenin nikdy nevyšel osobně bojovat na barikády, neboť vždycky opouštěl emigrantské schůzky, když se schylovalo k bitce. Leninovým pravidlem bylo „zmizet, dokud jsou podmínky příznivé“, jak prý sám Lenin tvrdil a opakovaně dokázal.

DOBA VLÁDY CARA ALEXANDRA II. NIKOLAJEVIČE

2. března 1855 zemřel v Zimním paláci v Petrohradě z nachlazení a ze značného duševního vyčerpání ve svých 59 letech car Mikuláš I. Pavlovič. Jeho smrtí se otevřela cesta k ukončení války a k dlouho odkládaným reformám. Ty měl provést nový car, jeho syn Alexandr II. Nikolajevič (1818–1881). Ani nový vůdce nedokázal obrovskou říši zachránit před vojenským selháním v Krymské válce. Ponížení národa přesvědčilo Alexandra II. o nutnosti rázných reforem. Jedině díky nim mohla jeho země věřit v dosažení stability, klidu a zahraniční úcty.

Začaly velké změny, které se týkaly téměř všech sfér ruské společnosti. Vedle náboženské svobody směřovaly další kroky mj. k odstranění nevolnictví, od něhož si car sliboval především oživení zbídačené ekonomiky země. Státní dluh strmě narůstal a bylo nezbytné vzniklý problém začít řešit. V otázce zrušení nevolnictví se ve skutečnosti Alexandr II. nerozhodoval sám, ale dal prostor i ruské šlechtě. Ta se ovšem k novým poměrům nestavila vůbec kladně, neboť měla logicky obavu o vlastní existenci. 3. března car podepsal a 5. března 1861 ruský car zveřejnil Rolnickou reformu, která byla provedena na základě carského manifestu o zrušení nevolnictví z 19. února 1861 a také znamenala především zrušení nevolnictví. Emancipační dekret se tak stal zákonem. Kolem 20 milionů nevolníků

bylo osvobozeno, a byla jim dokonce udělena možnost koupit si vlastní půdu. Pokud však půdu nevykoupili, byli povinni za přidělenou půdu buď platit dávky, nebo je nahradit tradiční robotou. Reforma mnohde vyvolala nepokoje, neboť se nevolníkům nelíbil způsob vyměřování půdy obecními prostředníky. Obviňovali je, že statkářům ponechávají nejúrodnější části polí, a že z rolnických přídělů statkáři získávají tzv. odřezky. Reformu připravovalo několik výborů, v nichž byli zastoupeni šlechtici i sedláci, byla však vyhlášena po dlouhém váhání ve spěchu a špatně připravena. Většina orné půdy zůstávala v držení pozemkové šlechty, a ta jí pronajímala zájemcům z řad rolníků za smluvní ceny, které koncem 19. stol. výrazně rostly. Rolníci přitom žili tradiční ruskou, i když těžko zdůvodnitelnou, představou, že půda nepatří nikomu kromě Boha, což bylo chápáno tak, že by půdu měli vlastnit ti, kdo na ní pracují a že každá rodina má právo žít se jejím obděláváním. Na mnoha místech proto vypukly nepokoje, zejména kvůli vykupování pozemků, a někde muselo zasahovat vojsko. Přesto mělo zrušení nevolnictví veliký význam a zahájilo etapu modernizace země.

V r. 1863 bylo v souvislosti s připravovanou soudní reformou zakázáno používání tělesných trestů – s výjimkou trestných praporů a táborů nucených prací. Za soudní správu venkova odpovídali soudci pocházející z řad aristokracie, kteří však měli do r. 1904 právo nechat vesničany zmrskat např. za výtržnictví v opilosti nebo za neoprávněný vstup na panský pozemek.

Poněkud problematickým rozhodnutím Alexandra II. byl prodej Aljašky Spojeným státům americkým. Aljašku pro Rusko kolonizovali

již v 17. stol. sibiřští kozáci. Oficiálně se ruská kolonizace datuje rokem 1728, kdy tam doplula výprava dánského mořeplavce v ruských službách Vituse Beringa (1681-1741), kterého tam vyslal car Petr Veliký. Aljašku o rozloze 1,72 milionů km² prodal za 7,2 mil. USD, což znamenalo pouhých 5 centů za jeden hektar. V přepočtu na dnešní kurz by to bylo asi 90 až 100 mil. dolarů.

13. března 1881 byl car Alexandr II. po pěti marných pokusech zavražděn při vojenské přehlídce v Petrohradě fanatickým polským studentem a členem ruské levicové teroristické organizace Narodnoj voljy Ignacy Gryniewskim (1856-1881).

KRYMSKÁ VÁLKA A JEJÍ DŮSLEDKY

Krymská válka byl ozbrojený konflikt, probíhající v letech 1853–1856 mezi carským Ruskem a Osmanskou říší podpořenou koalicí Francie, Spojeného království a Sardinského království.

Prvotní příčiny Krymské války musíme hledat v politickém napětí, které rostlo s postupným úpadkem osmanské říše. Před r. 1848 panovala v Evropě shoda o tom, že evropské státy budou podporovat sultána, a případné krize budou řešeny prostřednictvím mezinárodní spolupráce. Toto přesvědčení však postupně vyprchalo zvláště v možnosti spolupráce mezi Velkou Británií a Ruskem. Na postup Ruska na jih směrem k úžinám Bospor a Dardanely spojujícími Černé a Egejské moře, na Kavkaz a směrem k Persii a Afghánistánu ve 30. a 40. letech reagovala Británie expanzí do Indie. Rusko v r. 1833 poskytlo Turecku vojenskou podporu proti egyptské invazi vedené egyptským vojevůdcem Mehmetem Alím (1769–1849) V r. 1833 také vznikla smlouva z Hünkâr-Ískelesi mezi carem a sultánem o obraném spolenectví, které Rusku v případě války umožňovalo plavbu úžinami. To se nelíbilo dvěma hlavním námořním mocnostem – Británii a Francii.

Car Mikuláš I. Pavlovič (1796–1855) při své návštěvě Londýna v r. 1844 jasně Británii naznačil, že by si spolu nyní mohli a měli rozdělit Osmanskou říši. Británie se však obávala náhlého přiblížení Ruska k úžinám Bospor a Dardanely a z toho vyplývající hrozby pro

Indii, kde měla Británie své zájmy (V letech 1858–1947 byla Indie britskou kolonií Britský Rádž). Británie také v té době byla hlavním obchodním konkurentem Ruska v oblasti Černého moře.

Významnou v té době byla – zdánlivě nesouvisející – přílišná francouzská rozpínavost „la politique des nationalités“, politika národních zájmů, kdy podle Francie měla být Evropa uspořádána podle národního sebeurčení. Snahy francouzského císaře Charlese Louise Napoleona Bonaparte, tedy Napoleona III. (1808–73) a jeho podpora katolické církve v úsilí o získání klíčů k posvátným místům v Palestině byly značné. Na tyto klíče si ovšem dělali výhradní nárok pravoslavní církevní hodnostáři. Přesto je sultán Abdülmecid I. (1823–61) v r. 1852 předal katolickým mnichům.

Tato potupa rozčílila cara Mikuláše I., který měl podle mírové smlouvy z Kučuk-Kajnardži z 21. července 1774 právo ochrany sultánových pravoslavných poddaných. Car obvinil Napoleona III. ze skrytých politických motivů. Aby odstranil nebezpečí francouzské intervence, car opět navrhl rozdělení osmanské říše mezi Rusko, Británii a Rakousko. Tento jeho návrh pouze vyvolal britské obavy, že se Rusko připravuje k útoku na Turecko. Odpovědí proto byl pouze příslib, že nepodepíše žádnou dohodu o východní otázce bez konzultace s Ruskem. Ve vzduchu však visela obrovská nedůvěra a vzájemná podezíravost. Kromě rozhořčení, které v pravoslavném Rusku vyvolalo předání klíčů od Chrámu Narození Páně v Betlémě katolíkům, svou roli sehrála také nesympatie, již car choval k novému císaři. Další nesnáz spočívala v tom, že v r. 1852 již byl do Cařihradu poslán carův vyslanec kníže Alexandr Sergejevič Menšikov (1787–

1869), aby přímo se sultánem vyřešil spor o svatá místa a zachování osmanské říše v její stávající podobě za současného obnovení ruského vlivu v Cařihradě. Zde došlo k rozhodujícímu nedorozumění. Car doufal, že britská vláda dodrží slib spolupracovat v otázce Osmanské říše s Ruskem. Potom, co sultán neuznal všechny ruské požadavky, Menšikov Cařihrad znechuceně opustil, ale s ultimátem pro sultána. Ten ho – jist si britskou a francouzskou podporou – v klidu ignoroval. Britové a Francouzi v červnu 1853 shromáždili v zálivu Beşik své loďstvo. 2. července napadli Rusové rumunská knížectví. 4. října 1853 vyhlásila válku Porta (administrativní aparát Osmanské říše), kterou k tomu dohnala veřejnost volající po džihádu. Rusko 30. listopadu 1853 u Sinopu (řecky Sinopé) v severní Anatolii dosáhlo zničujícího námořního vítězství, kde – až na jednu – potopila všechny turecké lodě. Francouzsko-britská flotila vplula do Černého moře. 27. března 1854 vyhlásila válku Rusku Británie a 28. března Francie.

Vedla se námořní válka v Pobaltí, došlo k bojům na Kavkaze, v Bílém moři apod. Nejhorší bitvy však proběhly na Krymském poloostrově, kde se spojenecké síly pokoušely dobít Sevastopol. Jeho jižní část padla v září 1855. Alexandr II. byl nucen v lednu 1856 zapojit Rusko do mírových jednání.

30. března 1856 byla podepsána tzv. Pařížská smlouva, kterou Rusko odstoupilo část Besarabie a vzdalo se protektorátů nad Moldavskem a Valašskem na jihu Rumunska. Černé moře bylo neutralizováno, tzn., že žádná velmoc tam nesměla posílat své válečné lodě, ani zde udržovat své vojenské základny. Car Alexandr II. později

litoval svého podpisu pod smlouvou: „Podepsal jsem Pařížskou smlouvu, ale byla to zbabělost“.

V Krymské válce padlo 638 000 lidí. 474 000 Rusů, 95 000 Francouzů, 45 000 Turků, 22 000 Britů a 2 000 Piemontčanů, kteří válčili na straně spojenců.

Největší prospěch přinesla Krymská válka Francii, Piemontu a Prusku, které později, když se Británie a Rusko postavily stranou, namířily svou zlobu proti Rakousku. Skutečným poraženým bylo Rakousko.

Po Krymské válce přišlo období sjednocování a budování evropských států. 17. března 1861 bylo vyhlášeno Italské království s Viktorem Emanuelem v čele. V r. 1867 vzniklo Rakousko-Uhersko pod vedením Františka Josefa I. 18. května 1871 bylo v Zrcadlovém sále paláce ve Versailles vyhlášeno Německo, sjednocující 25 spolkových zemí. Druhá Polská republika si na své sjednocení musela počkat 123 let až do r. 1918. Po téměř 700leté závislosti na Švédsku (od 1154) a po personální unii s Ruskem vyhlásilo 6. prosince 1917 svou suverenitu Finsko.